

ELŐFIZETÉSI ÁRA:		FŐSZERKESZTŐ:		SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:	
EGÉSZ ÉVRE	16.- K	NEGYED ÉVRE	4.- K	BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.	
FÉL ÉVRE	8.- K	EGYES SZÁM	-.60 K	TELEFON 108-00.	
				HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT	

Munkanélküliség és munkaközvetítés.

Az utóbbi hetekben köztudomás szerint közel 50.000-re szaporodott a fővárosban a munkanélküliek száma. Ez a szomorú szám az egész országot véve tekintetbe legalább még ennyivel szaporodik, úgy hogy nálunk jelenleg, télvíz idején a munkanélküliek száma legalább is 80—100.000 re tehető.

A kormány a múlt hónapban 100 000 koronát, a főváros pedig 50.000 koronát utalt ki a kereset-hiány miatt nyomorgók segítésére. A vidéki munkanélküliek számára pedig az ország több városában inségmunkákat kezdtek.

El kell ismerni, hogy a kormánytól és a fővárostól megszavazott segélyösszeg tetemes, azonban a munkanélküliek nagy számát tekintve, az csupán egy pillanatra fogja enyhíteni, de végkép meg nem szünteti a munkanélküliség nyomában fellépő inséget.

A vidéki inségmunkákkal sincsen másként a dolog.

Egyes helyeken a szükségben szenvedők számához képest sok a munka, amelyet engedélyeztek, másutt pedig édeskevés.

Néhol 10.000 munkanélküli-re esik 10—15.000 korona értékű inségmunka, másutt pedig 5—10.000 korona értékű inségmunkát hirdettek alig egy pár munkanélküli számára. Az ilyen, megengedjük a legjobb szándékkal, de tervszerűtlenül végrehajtott segélyakció csak néhány falatot juttat az éhezőknek, azonban a munkanélküliség égető problémáját meg nem oldja.

Az országos munkanélküliség oka a mostani viszonyok között az a gazdasági válság, amelybe a balkán háborúk nyomán fellépő pénzügyi krízis sodorta az országot. Iparunk, amely olcsó hitelre és részben a balkán államok kivételére van szorulva, két oldalról kapott nehezen kiheverhető csapást.

Az iparüzemek munkájának korlátozása sok munkáskezet fosztott meg mindennapi keresetétől. A nyári hónapok katasztrófászerű árvízpusztításai rengeteg családot ütött el nyári keresetétől, amelyen azok szegényesen csak kiteleltek volna valahogy. Ez a sok, vagyonszáját és téli ételmét elvesztett család nagyban szaporítja a nyomorgók számát.

Ezek a nálunk fellépő munkanélküliségnek különös okai. Az általános oka pedig tagadhatatlanul a munkaközvetítés teljesen elhanyagolt állapota.

Még ha munkaalkalom lenne is valahol, a válalkozó munkás megfelelő és kellő gyorsasággal működő közvetítő szerv hiányában idejében nem juthat ahhoz.

Valóban, ha a mi munkásunk keresethez akar

jutni, hamarabb elszánja legtöbbször magát arra, hogy Amerikába megy a bizonytalanba, minthogy esetleg az ország másik részébe menne, ahol talán nem is amerikai, de szerényen biztos keresethez juthatna.

A bányá- és kohóiparban jelenleg munkanélküliségről beszélni nem lehet. Sőt inkább ebben a két iparágunkban pár év óta folyton növekedő munkáshiányról lehet szó. Igaz, hogy ez a munkáshiány most télen nem olyan égető, mint általában nyáron, amikor az időszakos munkások nagyrésze mezei munkát végezni hagyja ott a bányát vagy a kohót.

A gyáripari üzemek általános korlátozása miatt a szénpiac nem olyan szilárd, mint ilyenkor általában lenni szokott. Az enyhe időjárás is hozzájárul, hogy egyes bányüzemek részben készletre dolgoznak. Ez okból tehát most, ha nem is olyan nyomorító a bányáiparban a munkáshiány, mint kedvezőbb konjunkturák alkalmával, azért a bányá- és kohóiparban nem tűnt el végképen a munkáshiány fenyegető és nehezen megoldható kérdése. Kiujul az azonnal ismét, mihelyt a válságos állapotok kissé elmúlnak; sőt ez a kérdés még az eddig tapasztaltnál sokkal emésztőbb alakban tör elő.

Egyik múltévi számunkban kifejtettük a munkáshiány okát. Megállapítottuk, hogy annak természet-szerű magyarázata a bányá- és kohótermelésnek az utóbbi években való őrvedetes emelkedése s az a körülmény, hogy rohamosan fejlődő barnaszénbányászatunk nem volt képes emelkedésének megfelelő arányban rekrutálni munkásait az ország földművelő munkásainak sorából.

A legtöbb nagyvállalat abban a reményben csinálta meg a termelés fokozására irányuló tervét, hogy munkásban nem lesz hiány. És valljuk meg őszintén, hogy a legtöbb vállalat nem is arra törekedett, hogy friss munkáselemet hódítson meg magának, hanem inkább arra a kényelmes, de önmagára is veszedelmesebb módszerre tért, amelynek egyetlen munkásszerzési eszköze a másik vállalat képzett munkásainak az elhódításában állott.

Ezt mi nem szemrehányásként mondjuk, de az igazság az, hogy ez volt a rendszer. Természetes, hogy ilyen politikával a vállalatok csak saját maguk alatt vágták a fát, mert csak serkentették a bányamunkások amugy is kóborlásra hajló ösztönét s ezzel sok haszontalan kiadást és zavart okoztak épen a saját üzemüknek.

A toborzás elfajulásai közismertek.

Az egyes vállalatok munkás csalogatása annyira elfajult, a civódás annyira elmérgesedett, hogy egyik-másik vállalat a bányakapitányságnál tett panaszt versenytársa ellen.

van, a bucsiuhi Szent Johanna Bajtiszt cégü bányatársulat bányatelke Bucsony község határában van, a Szfreggel Mindszent cégü bányatársulat, a Szfreggel Szt. Mihály védnevü telke Borica község határában van, özv. Temus Györgyné bucsionyszáti lakos, Temus György és Simon védnevü telkei Szarvaspatak község határában vannak, a lupsai Szt. István cégü bányatársulat, bányatelke Lupsa község határában van.

Cégjegyzési hírek. Magyar aranybánya részvénytársaság, főtelep Budapest, Péterfreund Rezső igazgatósági tagnak ebbeli minőségét és cégjegyzési jogosultságát bejegyezték. Fairbanks mérleg- és gépgyár részvénytársaság, főtelep Budapest. Dr. Brückler Artur és Walder Béla ig. tagoknak ebbeli minőségét és cégjegyzési jogosultságát bejegyezték. Magyar asphalt részvénytársaság, főtelep Budapest. Szende Tivadar társulati tisztviselő cégvezetői jogosultsága megszűnt. Magnezitipar és bányászati részvénytársaság, főtelep Budapest. Molnár Nándor igazgatósági tagnak ebbeli minőségét és cégjegyzési jogosultsága, továbbá az 1913. évi június hó 21. napján tartott rendes közgyűlés által elhatározott alaptőke leszállítása, mely szerint az eddigi alaptőke 200.000 koronára leszállított olyképpen, hogy az eddigi 5000 darab, egyenként 200 korona névértékű részvények névértéke egyenként 40 koronára lebélyegeztetett és az ekképen lebélyegezett minden 5 darab részvény helyett egy darab 200 koronás új részvény kiadatott, továbbá az ugyanezen közgyűlésen elhatározott alaptőkefelemelés, mely szerint az ekképen leszállított alaptőke 4000 darab, egyenként 200 korona névértékű új részvény kibocsátá a által 800.000 koronával felemeltetett, bejegyeztetett. Az alaptőke leszállításához az engedélyt a kir. törvényszék a K. T. 209. § a alapján megadta. Német és Magyar Magnezit Részvénytársaság, főtelep Budapest. Az 1913. évi május hó 25-én tartott rendes közgyűlés által elhatározott alapszabálymódosításokat bejegyezték. Egyesült gőmőri magnezit részvénytársaság, főtelep Budapest Horváth Sándor társulati tisztviselőnek cégjegyzési jogosultságát bejegyezték. Bélapátfalvai Portland-Cementgyár részvénytársaság, főtelep Budapest. Kobeltrausch Gyula társulati tisztviselő per procura toldat néküli cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett.

Magyar Rézhengerművek Részvénytársaság azelőtt Chaudoir Gusztáv és Társa, főtelep Budapest. Időb Chaudoir Gusztáv igazgatósági tag ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága megszűnt. Magyar Kárpáti Petroleum Részvénytársaság, főtelep Budapest. Nyegre László ig. tag ebbeli minőségét és cégjegyzési jogosultságát bejegyezték. Worthington Szivattyúgép Részvénytársaság főtelep Budapest. Az alapszabály módosítások bejegyeztettek. Nyugatmagyarországi Kőszénbánya Részvénytársaság, főtelep Budapest. Az 1913. évi június hó 7. napján tartott rendes közgyűlés által elhatározott alapszabálymódosítást bejegyezték. Ebbs és

Radinger, az üzletbe társtagul belépett. Ebbs Edgár William wieni lakos, gépek eladásán-k közvetítésével foglalkozó üzlettulajdonosnak társtagi minősége és önálló képviselői és cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. Magyar brikettgyár részvénytársaság, főtelep Budapest. Tischl Leó ig. tagnak cégjegyzési jogosultságát bejegyezték.

A Hydor részvénytársaság vízbeszerzés, vitzisztítás és talajkutatás számára február 5-ikén tartotta meg Budapesten rendes közgyűlését. A közgyűlés elé terjesztett mérleg szerint a társaság 2170 korona nyereséget mutat fel, a részvénytőke még nincs befizetve teljesen; a részvényesek 87.640 korona befizetéssel tartoznak még.

Szállítások. Szén. A Budapest-óbudai dohánygyári igazgatóság az 1914. évi július hó 1-től egy, esetleg három évre szükséglenő, évenként mintegy 160.000 kg. gőzfűtési célokra teljesen alkalmas I. minőségű dió nagyságu pírshén szállítására árlejtést hirdet. Ajánlatok március hó 10-ig adhatók be.

A budapesti m. kir. tudományegyetemi gazdasági hivatal, az intézetek részére május 1-től, 1915. évi április hó 30-ig terjedő időtartam alatt szükséges 10—15.000 métermázsza légszusz pírshén szállítására versenytárgyalást hirdet. Ajánlatok március hó 17-ig adhatók be.

Ártézi kulfurás. A m. kir. belügyminiszterium műszaki osztálya Decs község határában két ártézi kut furására nyilvános árlejtést hirdet. A furások a munkaadó által kijelölendő pontokon készitendők, előirányzott mélységük 150—150 m., a befejező (végleges) csőszakat külső átmérője 3 1/2" = 89 mm.

Otaj. A selmecbányai m. kir. bányahivatalnál szükségelt 19.900 kg. gépolaj szállítását Kosztelan Miksa budapesti műszaki nagykereskedő nyerte el.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Uj petroleumvállalat Romániában. Londonban angol tőkével The Danube Oil Trading Company of Roumania név alatt uj petroleumvállalat alakul. Az uj vállalat, mely Doftana vidékén több petroleumterületet fog megszerezni, már e hónap elején megkezdte működését. A vállalat alaptőkéje tizenhét és félmillió frank.

A sziléziai bányák a szén arát ismét fel fogják emelni. Az emelés oka egyrészt a kemény tél következtében emelkedett konzum, másrészt az a tény, hogy Oroszország felfüggesztette az 5% os vándtételt. Az orosz széntermelés, bármily tekintélyes is, mégsem fedezi a szükségletet és különösen a vasutak által szükségelt mennyiségek oly tekintélyesek, hogy képtelenek már egy-két év óta a belföldi produkcióból azt ellátni. Az orosz minisztertanács a délkeleti vasutak

**LAUFER
GÉPGYAR**

Budapest VII.
Palotai-út 1511.
Telefon. 75-40.

Kötelpályák.
Kisvasutak.
Bányakocsik.

A bányahatóság pedig több ízben birságolt is, nem ugyan a toborzás miatt, hanem a munkásoknak szabálytalan felfogadása miatt.

Amikor a bánya- és kohóiparban rendes körülmények között munkáshiány van, amely komolyságával megakaszthatja a termelés fokozását s ezzel súlyos akadályokat gördíthet ennek a két iparágak a kívánatos fejlődése elé, akkor egészen közelfekvőnek látszik az a gondolat, hogy a vállalatok az általános munkanélküliséget felhasználják munkásszükségletük kiegészítésére még akkor is ha nekik azokra a munkásokra momentán nincsen is szükségük.

Nem tudjuk, hogy ez a gondoskodás megtörténik-e? De a bánya- és kohóiparban később okvetlen ismét bekövetkező munkáshiányra való tekintettel kívánatos volna, ha a vállalatok ezt az időpontot felhasználnák munkáslörsük kiegészítésére.

Igaz, hogy a munkanélkülieknek egy igen jelentékeny százalékát olyan ipari munkások teszik, akiket még az éhség is nehezen kényszerít bányamunkára, de a munkanélküliek egy része bizonyára hajlandó volna bányamunkát vállalni s a bányáknál meg is ragadna.

A nagy munkanélküliségnek így legalább a bányászat és kohászat látná valamelyes hasznát.

A nagymérvű munkanélküliség valószínűleg arra fogja kényszeríteni a kormányt, hogy a munkaközvetítést szervezze olyan mérvben, mint a világ nagyipari államaiban szervezve van. A kereskedelmi miniszterium kiküldöttei járják is már a német államokat, hogy átplántáljanak hozzánk ismét valami félsikerült dolgot.

Miért nem mennek tanulni Angliától, ahol a munkaközvetítés a legcélszerűbben meg van oldva?

Szóval a munkaközvetítést rövidesen szabályozni fogják. Ez a szabályozás akár kiterjed majd a bányászatra és kohászatra, akár nem, a termelési ágak és munkásviszonyok kölcsönös egymásrahatásánál fogva érzékenyen érinti majd e két iparágat is.

A bánya- és kohóiparnak mindig az volt a szerencsétlensége nálunk, hogy az általános ipari szabályozások alól szüntelen kimaradt. Mivel a bányatörvény elavult és valamikor csak meg kell majd ujitani, minden a bányászatot és kohászatot érintő dolog szabályozását azzal odázták el, hogy majd megcsinálja azt az új bányatörvény.

Igy volt ez a munkások balesetbiztosításával is. A bánya- és kohóipari munkások biztosítását az elavult társpénztárakra hagyták, amelyek feladatukat köztudomás szerint nem képesek egyrészt szervezetük, másrészt csekély anyagi erejük miatt teljesíteni.

A munkás balesetbiztosítást a társpénztárak kezében hagyni sem gazdaságos, sem pedig bölcs dolog nem volt. Mutatja ezt az is, hogy egyes bányavállalatok már önként áttérnek az országos munkásbiztosító pénztártól fizetett kárpótlási összegek kiutalására.

Az országostól eltérő balesetbiztosítás is az oka annak, hogy bánya- és kohóiparunkban nem olyan rendezettek a munkásviszonyok, amilyeneknek kellene lenniök. A munkás önként odahuzódik természetesen, ahol jobban biztosítva érzi magát szerencsétlenség esetére.

Nem tudjuk, hogy föl igyekezzenek-e használni bánya- és kohóvállalataink munkásszerzésre az általános munkanélküliséget? Ez az üzleti számítás dolga. Mi itt egy tényt akarunk szóvátenni bánya- és kohóiparunk érdekében.

A munkanélküliség elleni küzdelem magyar-

országi egyesülete még a múlt év január havában megkereste a pénzügyminiszteriumot, hogy vele a bánya- és kohóiparban divó munkaközvetítési módot közölje és adjon kifejezést a bányaművelés körében a munkaközvetítés jövő rendezésére vonatkozó föl fogásának is.

Mi a magas pénzügyminiszterium válaszát nem ismerjük jelenleg. Azonban tudjuk azt, hogy a hozzájuk intézett kérdésekre sem a hatóságok, sem pedig a vállalatok nem feleltek azzal az egyértelműséggel, amelyet a bánya- és kohóipar nagy érdekei megköveteltek volna.

A legtöbb felelet abban összegeződött, hogy a bánya- és kohóiparban munkáshiány van, tehát munkaközvetítésre nincs semmi szükség.

Ez a fölfogás alapjában ellenkezik a bányászat és kohászat érdekeivel, mert ahol munkás szükség van, ott a munkaadónak legegységesebb érdeke, hogy a lehető legolcsóbb közvetítéssel megkapja a szükséges munkaerőt.

Ez olyan igazság, amelyet hosszasan bizonyítani nem szükséges.

A bányászatnak és kohászatnak a maga egészében igen is szüksége van helyes munkaközvetítésre, amely friss munkáselemmel lássa el ezt a két iparágat. Mert egyes vállalatoknak lehet időszakos érdeke az, hogy a másiktól csalogassák el a munkásokat, de ez az egyetlen munkásszerzési mód teljesen aláaknázza a bányászat és kohászat munkásviszonyait.

Árt úgy az összesség, mint az egyes érdekeinek.

A bánya- és kohóvállalatok egy része úgy gondolkodik, hogy most is elég munkásom elvándorol, minék a munkaközvetítés, amely a vándorlási hajlamot csak fokozni fogja a munkásban.

Ez nem egészen így van. A munkaközvetítés eleinte gyorsítani fogja a vándorlást az amugy is elkívánczó munkások között, de annál könnyebb lesz ezek helyett maradandó munkásokat szerezni a földműveléstől a bányászatnak.

A másik ok, amiért a vállalatok félnek az államilag szabályozott munkaközvetítéstől, mert félnek esetleg a hatósági zaklatástól és a szakszervezeti hatalmaskodástól, amelytől eddig a bánya és kohómunkások szervezetlensége következtében szabadok voltak a vállalatok.

De éppen ennek elkerülése szempontjából kell, hogy a vállalatok beleszóljanak a munkaközvetítés esetleges szabályozásába.

Ha már a munkaközvetítést csakugyan szervezni fogja az állam, a legkárosabb dolog volna a bányászattal és kohászattal kivételt tenni. Ez arra vezetne, hogy a bányászattól és kohászattól ezután már a többi iparágak is fokozottabban vonnák el a munkásokat.

A bánya- és kohóvállalatoknak igenis nincs mit félniök a munkaközvetítés helyes szervezésétől.

De hogy ez helyesen legyen megoldva, azon örködniök kell, nem egyszerűen azt mondani, hogy nekünk nincs ugyan elég munkásunk, de nem is kell semmi munkaközvetítés.

A munkaközvetítést úgy kell szervezni, hogy az ne legyen semmi egyéb, mint a munkás részére munkaalkalmat, a munkaadó számára pedig munkáskezet kínáló börze.

Egy ilyen szervezés a lehető legjótékonyabb hatással volna a bánya és kohó munkásviszonyok mai nagy gazdasági károkat okozó rendezetlenségének a megszüntetésére.

nak ebbeli minőségét és cégjegyzési jogosultságát bejegyezték; *Misonne Péter* igazgatósági tag ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága megszűnt. — *Lapp Henrik-féle mélyfúrások, bányatelepek és mélyművek magyar részvénytársaság*, főtelep Budapest. A részvénytársaság cége akképen jegyeztetik, hogy az előnyomott vagy előírt cég alá az igazgatóság két tagja, vagy pedig egy igazgatósági tag és egy az igazgatóság által cégjegyzői jogosultsággal felruházott társasági hivatalnok bejegyzett névaláírásaikat sajátkezüleg alájegyzik. — *Magyar Zsirkőbánya Részvénytársaság Jolsván*, főtelep Budapest. Gróf Kornis Károly igazgatósági tagsága és cégjegyzési jogosultsága megszűnt. — *Hirsch és Frank Budapest—Salgótarjáni gépgyár és vasöntő részvénytársaság*, főtelep Budapest, fióktelep Salgótarján. Elhált dr. *Bunczel Alfréd* igazgatósági tag ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága megszűnt. — *Gyöngyöspatai kovaföldművek r.-t.*, főtelep Budapest. A vállalat 1913 október 20-án alakult, tárgyát kovasavas és ezzel kapcsolatos földterületek megszerzése képezi, kovasavas-földek, valamint a társaságában előforduló anyagok és kőzetek kitermelése, ipari feldolgozása, értékesítése céljából, úgy az ezek érdekében szükséges telepek létesítése, vagy már fennálló telepek megszerzése, üzemben tartása; ezenfelül a vállalat tárgyaül szolgál az említett területek termékeinek kiaknázásából, feldolgozásából és értékesítéséből folyó és kapcsolatos üzletágak művelése is. Alaptőkéje 200.000 korona, mely 1000 darab, egyenként 200 korona névértékű, bemutatásra szóló részvényre oszlik. — *Magyar Önművek, Lossinszky Imre*, főtelep Budapest. *Herczegh Ernő* cégvezetői jogosultsága megszűnt, a cég egyedüli birtokosa *Lossinszky Imre*.

Lebensende diente, und wurde nach rapidem Aufstieg anlässlich des Todes Sigmund v. Herz' als Generaldirektor an die Spitze der Ungarischen Allgemeinen Kohlenbergbau Aktiengesellschaft gestellt. Unter seiner fachkundigen und energischen Leitung nahm diese Unternehmung einen fast beispiellosen Aufschwung und entwickelte sich im Laufe weniger Jahre zu einer unserer grössten Montanunternehmungen. Szende war zur Leitung eines grosser Gemeinwesens prädestiniert und wie selten jemand berufen, einem mächtigen Unternehmen vorzustehen. Von unbeugsamer Energie, unermüdlichem Fleiss, mit dem scharfen Blick des Kaufmannes und der Rechenkunst des Finanziers ausgestattet, kannte er keinen anderen Lebenszweck als jenen, die ihm anvertraute Unternehmung gross und mächtig zu gestalten und die berechtigten Interessen seiner Beamten und Arbeiter zu wahren. Szende war noch Dienstag in seinem Amte tätig, wurde aber am Abend dieses Tages von heftigen Schmerzen gequält, die ihn zwangen, die Hilfe des Arztes in Anspruch zu nehmen. Mittwoch nahm Professor Baron *Herczel*, der sofort ein veraltetes Blinddarmliden konstatierte, an ihm eine Operation vor, doch konnte die ärztliche Kunst nicht mer helfen.

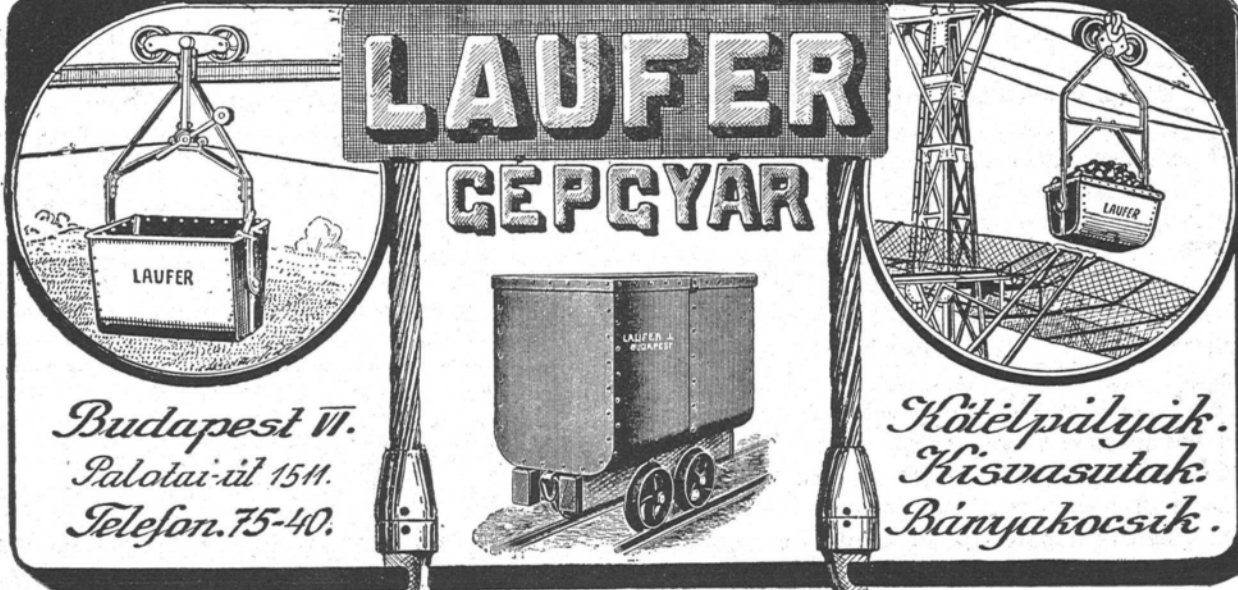
An seiner Bahre trauerte die Witwe, mit der er seit fünf Jahren in glücklichster Ehe verbunden war, ein weiter Kreis von Verwandten und Freunden, sowie die zahlreichen Beamten und eine grosse Schar von Arbeitern, denen er ein wohlvollender Vorgesetzter war.

Die irdischen Ueberreste des Generaldirektors wurden Dienstag vormittag im Kerepeser israelitischen Friedhofe zur ewigen Ruhe bestattet. Zur Trauerfeier hatte sich eine grosse Trauergemeinde eingefunden, in deren Reihen die Bankwelt, die Industrie und der Handel zahlreich vertreten waren. Der Katafalk war in der prächtigen Trauerhalle, umrahmt von tropischen Pflanzen und düsterem Trauerschmuck, aufgestellt. Um den Sarg hielten Bergknappen der Tatabányaer Werke in Bergmannstracht die Ehrenwache. Von der Direktion der Ungarischen Allgemeinen Kohlenbergbau-A.-G. erschienen unter Führung des Vizepräsidenten *Rudolf Bisteghi* (Wien) die Direktionsräte *Julius Bellák*, *Dr. Alfred v. Ravoport*, *Vinzenz Ranzinger*, *Dr. Josef v. Freyfeld*, *Isidor Simon*. Den Beamtenkörper führten Direktor *Eugen Vida* und Prokurist *Eugen v. Golodai*. Korporativ waren vertreten die Salgótarjáner Kohlen-

DEUTSCHER BERICHT. INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Generaldirektor Ludwig Szende †

Der Generaldirektor der Ungarischen Allgemeinen Kohlenbergbau-Aktiengesellschaft *Ludwig Szende* ist am 7. d. Mts., abends 8 Uhr im Herczelschen Sanatorium nach kurzer Krankheit gestorben. Szende, der bloss ein Alter von 48 Jahren erreicht hat, nahm einen hervorragenden Platz in der ungarischen Industrie ein. Als kleiner Beamter begann er seine Laufbahn vor achtzehn Jahren bei der Gesellschaft, der er in treuer Hingebung bis zu seinem

LAUFER

GÉPGYÁR

Budapest VII.
Palotai-út 1511.
Telefon. 75-40.

Hőtelpályák.
Kisvasutak.
Bányakocsik.

A bányahatósági tisztviselők második országos szaktanácskozása.

(IV. folytatás.)

X. Kisajátíthatók e faházak és fából készült épületek ?

Az általános bányatörvény IV. fejezete intézkedik egyebek között a telkeknek a bányaművelés céljaira való átengedése tekintetében. A törvény ezen fejezete alatt foglalt 98. szakasz szerint *minden földtulajdonos köteles a bányaművelés üzemeltetésére szükséges telkeket a bányavállalkozóknak megfelelő kártalanítás mellett használatra átengedni*. A törvény 99. §-a szerint pedig oly helyeken, hol a kutatás a földbirtokos vagy közigazgatási hatóság különös beleegyezésétől függ, a telek átengedése sem követelhető kivéve a bányászati célokra szolgáló vízvezeték létesítésének egy bizonyos esetét. A hivatkozott 99 §-ban jelzett ugynevezett kivett helyeket, hol különös engedély nélkül kutatni s következképpen kisajátítani sem lehet, a törvény 17. §-a sorolja fel, melynek a) pontja szerint lakó, gazdasági vagy más épületeken belül a kutatás a földtulajdonos beleegyezése nélkül nem engedtetik meg. A fenti törvényszakasz szigorú betűszerinti értelmezése mellett meg kell állapítani, hogy épületeket, mert azokon belül kutatás földtulajdonosi beleegyezés nélkül nem végezhető, bányászati célokra kisajátítani a bányatörvény értelmében nem lehet. Ha azonban a több mint fél századdal ezelőtt az akkori időre és viszonyokra mintaszerűen megalkotott bányatörvényt a jelen merőben megváltozott viszonyokra is úgy akarjuk alkalmazni, amint azt helyesen alkalmazni kell t. i., hogy az alkalmazás módja mellett nemcsak a föld és háztulajdonos, hanem az azóta közérdekű vonatkozásban is óriási fontosságot nyert bányászat, különösen pedig a szénbányászat érdekei is teljes mértékben törvényes védelemben részesüljenek, elsősorban figyelembe kell venni a törvény betűi mellett a törvény célzatát, másodsorban a bányászat megváltozott viszonyait, mely mindnyájunk örömeire gyermekkorából kilépve hatalmas lendülettel tör a fejlődés magasabb fokai felé. Áll az elsősorban hazánk szénbányászatára, a többi között a zsilvölgyi szénbányászatra vonatkozólag. A közérdek szempontjából mily óriási fontosságú a szénbányászat, mutatja az, hogy ma már sem egyéni, sem állami életünket szén nélkül el sem lehet képzelni. Ha szén hiányában megállanának a szénrel fejlesztett energiával hajtott gyárak, villamos telepek, vasúti mozdonyok, egész életünk, társadalmi berendezkedésünk megbénulna. Végső esetben a siker reményével sem védelmi, sem támadó háborút nem tudnánk viselni, mert a siker alapfeltételét képező gyors mozgósításra, hadi anyag, élelem szállítására, ezek pótlására jelen viszonyok között igen sok szénrel fűtött mozdonyok által továbbított vasúti vonatra van szükségünk.

Ilyen óriási közgazdasági fontosságú tényezővé lett az a szénbányászat, melyről akkor a törvény megalkotásakor még a törvényhez kiadott indokolás-

ban (Motive zum Berggesetz) is lehetett kevés szóval megemlékezni, de a melynek fejlődését most már nem biztosítani óriási közgazdasági hiba s nemzeti életünkre valóságos csapás volna. Ezek után áttértek a tulajdonképeni kérdésre.

A petrozsényi bányabizottság kerületében dolgozó négy nagy bányavállalat kényszerítve van arra, hogy üzemelnél főként telepített munkásokat alkalmazzon, mert a környéken élő alacsony műveltségű, ennél fogva kis igényű bentlakók között bányamunkás alig akad. Mivel pedig a telepített munkások a bentlakóknál a legszerűebb munkás igényeknek megfelelő lakást sem kapnak, munkástelepek létesítéséről tetemes anyagi befektetés mellett a bányavállalatoknak kell gondoskodni. A terep és térbeli viszonyoknál fogva munkástelepek létesítésére csak a két Zsil-folyó hosszán elnyúló, itt ott igen keskeny partvidéke alkalmas. Ez okból a bentlakók nagy része is még a bányászat kezdete előtt e partvidéken telepedett le, felépítvén az egymástól néhol kilométer távolságban levő csekély értékű kezdetleges faházakat. Amint a bányászat fejlődött, mindinkább nagyobb földterületekre lett szükségük az egyes bányavállalatoknak úgy, hogy az utóbbi évtizedben mindgyakrabban kellett a bányavállalatoknak a kisajátítási jogot igénybe venni a terjeszkedéshez szükséges földterületek megszerzése végett.

Eközben a munkásgyarmatoknak a közegészségügyi követelményeknek megfelelő kiépíthetése miatt többször szükségessé vált egy vagy több bentlakó csekély értékű faházának megszerzése, amit kezdetben a bányavállalatok békés uton értek el. Később azonban ennek több esetben a jogosulatlan és szertelen követeléseket támasztó úzérkedés útját vágta, így a bányavállalatok a bányahatósághoz voltak kénytelenek fordulni avégből, hogy a bányahatóság bányászati célokra feltétlenül szükséges ingatlanokon levő faházakat és gazdasági épületeket az ingatlanokkal együtt sajátítsa ki. A bányahatóság néhány év óta mindazon esetekben, mikor meggyőződött, hogy az illető faházak és faépületes területre a bányának feltétlenül szüksége van, a területeknek a fából készült épületekkel együtt való kisajátíthatóságát mondta ki azon megokolással, hogy ezen fából készült szilárd alappal nem bíró épületek tényleg nem ingatlanok, hanem ingók, mert állaguk lényeges sérelme nélkül lebonthatók, szekereken elszállíthatók, más területen kevés fáradsággal és rövid idő alatt ismét eredeti rendeltetésüknek megfelelő épületté összerakhatók, s így bányajogi szempontból, tekintettel a szénbányászat fentjelzett elsőrangú, közérdekű vonatkozásaira, a bányászati kisajátítást éppen úgy meg nem gátolhatják, mint az ingatlanon elhelyezett ingó gazdasági felszerelések. Ezen felfogással összhangban ha a kisajátítást szenvedő kérte, a kisajátítást kérő bányavállalat a kisajátított faépületeket tartozott a saját költségén lebontatni, a megjelölt helyre elvitetni s ott eredeti rendeltetésüknek megfelelően felállíttatni. Legtöbb esetben a kisajátítást szenvedők e helyett kárpótlásul a faépületek becsér-

Szivattyukat és mérlegeket

gyárt mint különlegességet és legnagyobb rak-
tárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

Árjegyzék ingyen
és bérmentve

Garvenswerke Wien, II., Handelsquai 130

tékének pénzben való kifizetését kérték. Ezt a bányavállalatok nemcsak teljesítették, hanem e mellett a tulajdonosoknak a faépületek anyagát is díjtalanul átengedték, melyek a bányavállalatok számára a leg több esetben értéket alig képviseltek. Mivel így a kisajátítást szenvedők a pénz mellett a megfizetett faépületek anyagát is megkapták, a faépületek kisajátítása ellen eddig tudtommal a főbányahatóságok fel nem folyamodtak. Szerény nézetem szerint az állaguk sérelme nélkül hordozható faépületek kisajátíthatósága a bányatörvénynek az ahhoz kiadott indokolásban kifejezésre jutó célzatával is indokolható. A 17. § indokolásában utalás történik arra, miszerint a kivett helyekre vonatkozó intézkedésekkel a földtulajdonosoknak nyújtott kedvezmény a bányászatra érezhető hátrányt nem fog jelenteni. A 99. § indokolásában szintén azon nézetének ad kifejezést a törvény magyarázója, hogy kisebb házak alig fogják a helyhez kötött bányászatot fejlődésében akadályozni, mert ezeket módjában lesz a bányavállalkozóknak békés uton megszerezni.

A törvényhozó tehát a törvényvel a bányászat szabad fejlődését biztosítani kívánta, amiből következik, hogy ezen szabad fejlődés a törvény ennek tagadhatatlanul sok elavult, most már korszerűtlen intézkedéseivel ellentétben állónak látszó, de a törvény szellemének mégis megfelelő alkalmazásával most is biztosítandó. Ha tehát jelenleg a viszonyok odafejlődtek, hogy egy telket, melyen 400—600 korona értékű fából való lakóház van, a bányavállalat százezrekbe kerülő munkástelepeinek közelében a telep talán szintén százezrekbe kerülő kibővítésének céljaira az üzérkedés szertelen követelése vagy a tulajdonos érthetetlen makacssága miatt esetleg semmi áron megszerezni nem tud, a bányahatóságokra hárul a feladat, hogy ezt az igazán fontos közérdekek szolgálatában is álló bányavállalatok számára a törvényt annak célzata szerint magyarázva lehetővé tegyék a mai életviszonyok mellett is. Elvégre a törvény az életviszonyok szabályozására készült, az annak végrehajtására hivatott hatóságok tehát az életviszonyok időközben történt megváltozását figyelmen kívül nem hagyhatják. Azt hiszem, teljesen helytálló, midőn az elsőfoku hatóság által a tárgyait kérdésnél követett eljárás indoklásául a törvény célzatára hivatkozom, mert legfőbb bányahatóságunk szintén a törvény célzatára hivatkozott, midőn 1908. évi 32274. számú magas rendeletében (B. és K. lap 1911. évi 483. lap) kimondotta, hogy egy több ezer holdra terjedő bekerített vadaskertet nem lehet az ált. bányatörvény 17. §. d) pontja alapján éppen nagyságánál fogva olyan kivett területnek minősíteni, mely a bányászkodás elől teljesen elvonható, mert a törvény célzata az volt, hogy a törvényszakas említett pontja alapján csak kis területeken lehessen a kutatást földbirtokosi beleegyezéshez kötni. Az előadottak alapján véleményem az, hogy azon állagok sérelme nélkül hordozható, tehát ingó jelleggel bíró zárt községet nem alkotó faházak és gazdasági épületek, melyeket a helyhez kötött fontos közérdekeket is szolgáló bányavállalatok természetszerű fejlődésük közben ki

nem kerülhetnek, az általános bányatörvény célzatánál fogva kisajátíthatók.

Albert Ferenc főbányabiztos fenti részletes előterjesztését és javaslatát beható vita tárgyává teszi a szaktanácskozmány, s a kialakult vélemény az, hogy addig, amíg az általános bányatörvény 99. § a érvényben van, a faházak ki nem sajátíthatók, de tekintettel arra, hogy a bányászati kisajátítási eljárás, a törvény IV. fejezete, a változott viszonyok következtében módosításra szorul, a szaktanácskozmány magáévá teszi az említett fejezet novelláris uton való módosításának szükségét.

XI. Kisajátítható-e olyan lakóházaktól, illetve gazdasági épülettől 20 ölnél közelebb fekvő terület, amelynek tulajdonosa ugyanaz, aki a 20 ölnél közelebbi épület tulajdonosa, de a kisajátítandó terület az épületet környező ingatlantól egy idegen terület által teljesen el van különítve?

Felmerült a bányabiztosság kerületében ez a kérdés, kisajátítható-e a háztulajdonosnak a házához 20 ölnél, kerekén 38 méternél közelebb fekvő ingatlan részlete. ha azt a háztól egy közbeékelt idegen terület teljesen elválasztja. Az általános bányatörvény 17. §-ának a) és d) pontja szerint lakó, gazdasági vagy más épületektől 20 ölnél csekélyebb távolságban kutatni, a 99. § szerint pedig kisajátítani is csak földbirtokosi beleegyezés mellett szabad. A kérdés az, vajjon az épület tulajdonosának nyújtott ezen jogvédelem csak azon ingatlan részre vonatkozik-e, melyen a védendő épület van, avagy a 20 ölnyi távolságon belül kiterjed-e minden az épületével nem egy tagba eső olyan ingatlan részletre, mely az épület tulajdonosának tulajdonában van. Mivel a törvénynek helyen értelmezés mellett csak az lehetett a célzata, hogy a védett épületek rendelkezésüknek megfelelő szabad használatát azáltal is biztosítsa, hogy azok körül 20 ölnyi távolságon belüleső, az épület tulajdonosa által teljes tulajdonjoggal birtokolt ingatlan részleten a feltétlen bányaszabadságot bizonyos, a földtulajdonos beleegyezésében, megszabott feltételhez kötötte, nézetem szerint az épületektől a törvényben megszabott 20 öln belül az épület tulajdonosának ingatlanából kényszer uton kisajátítani egyáltalában nem szabad még az esetben sem, ha a kérdéses ingatlan az épület ingatlanával térbelileg sehogy sem függ össze. Ilyen értelemben határozott a bányabiztosság s a bányabiztosság eme eljárását szerény nézetem szerint jövőre is követhetőnek vélem. Az ismertettel ellenkező az egyik érdekelt fél által vitatott álláspont, mely szerint az épületektől a 20 ölnyre terjedő ingatlanrészlet kisajátítás esetén a tulajdonos részére csak annyiban biztosítandó kivett területként, amennyiben ez és az épület egy és ugyanazon térbelileg összefüggő ingatlanra esik, szerintem teljesen téves, mert ilyen korlátozásnak sem a bányatörvényben, sem az indokolásban nyoma sincs s bizonyos ese-

Luftfilter

baut als
besondere
Spezialität

G. A. Schütz

Maschinenfabrik
Abt.: Luftfilterbau

Wurzen, Sa.

teekben az épülettulajdonos jogainak kijátszására is vezethetne.

Pd. Egy nagy bekerített telek egyik sarkába épített terjedelmes kőház telke egészen ki volna sajátítható a bányatörvény alapján, ha előzőleg a bányatulajdonos, vagy más valaki a ház előtt közvetlenül a telek két egymás mellett levő határvonalat metszőleg egy keskeny földsvot megszerezne sodronypálya, vasut vagy ut stb. számára akár békés uton, akár az 1881. évi XLI. t.-c.-ben körvonalazott kijáratási jog igénybevételével.

Adandó esetben ajánlom a mélyen tisztelt szaktanácskozmánynak a bányabiztosság által követett eljárás elfogadását.

Albert Ferenc főbányabiztos fenti előadásának meghallgatása után elnök az idő előre haladott voltára való tekintettel a szaktanácskozást berekeszti, s a kérdés megvitatását a következő nap délelőtt 9 órájára tűzi ki.

Madán Ferenc s. k.
elnök.

Tassonyi Ernő s. k.
jegyző.

Hitelesítjük:

Balajthy Barnabás s. k.

Albert Ferenc s. k.

Folytatás.

Ugyanazon a tanácskozó helyen 1913. évi június hó 18-án.

Jelen voltak

az előző napi szaktanácskozmányon résztvettek.

Elnök az ülést megnyitván, a szaktanácskozmány tagjait felhívja az előző napról függőben maradt kérdés részletes megvitatására.

A szaktanácskozás megállapodása szerint az általános bányatörvény 17. §-a olyképen értelmezendő, hogy a kikötött 38 méter távolság csak akkor vehető figyelembe, ha az illető ingatlan körül a törvény szerint megállapított kivett hely folytonosságát idegen tulajdonos ingatlana meg nem szakítja.

XII. A bányahatósági ügyeknek más miniszteriumhoz való beosztása.

Utóbbi időben egyes ügyfelek, különösen oly esetekben, hol ellenfélként a bányakincstár szerepelt, a legtöbb fokon hozott bányahatósági döntéseket nem fogadták azzal a megnyugvással s köteles tisztelettel, melyet a felektől a bányahatóság elvárhatna, de sőt ezen döntések oly kommentárokkal kísértettek

a felek által, amelyek a bányahatóságra nézve egyenesen sértők. Ugyanis hallatszottak oly kijelentések, hogy a bányahatóság egy fokon sem önálló hatóság, hanem a bányakincstárnak alárendeltje s így a kincstárral szemben fenforgó jogvitás kérdésekben a magánfél érdekei a kincstárral szemben feltétlenül rövidülést szenvednek.

Jóllehet a vád alaptalansága nyilvánvaló, a látszat mellette szól, ami egyenesen a bányahatósági ügyeknek jelenleg a *Pénzügyminiszterium* hatásköré alá való rendelésből ered.

A bányakincstár utóbbi időben számottevő tevékenységet fejt ki a bányajogositmányok szerzése terén s ekként jogvitás kérdésekben tényleg ugyanazon fórum, mely a kincstári bányászatnak feje s mely egyben a bányakapitányságok legfőbb hatósága is, dönt. Kizárólag ezen alaki oldala a kérdésnek okozza azon körülményt, hogy a magánfelek a legfőbb döntésekkel szemben nem viseltetnek azon köteles megnyugvó tisztelettel, melyet tőlük a bányahatóság már működésénél fogva is elvárhatna.

A bányahatóság működésébe vetett hit és bizalom sértetlensége ezen kérdésnek sürgős megoldását kívánja.

Medzny János főbányabiztos fenti előadása és több oldalról fölhozott példák után a szaktanácskozmány szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy az általános bányatörvény 12. §-hoz képest a bányahatóság önállóságát a kincstári bányászattal szemben is mindig védje meg s tőle telhetőleg hasson közre az anomáliák megszüntetésére.

XIII. Fokozottabb bányarendészeti tevékenység céljából az egyénekenkénti uti-átalány behozatala.

Weisz Lajos bányakapitány előadja, hogy a bányahatóságok egyik legfontosabb tevékenységének, a bányarendészeti gyakorlatát sokszor korlátozza annak a részükre megállapított uti- és hivatali átalányhoz kötöttsége.

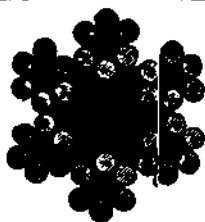
Ezen az állapoton gyökeresen, illetőleg úgy, hogy az tartam és megtartási idő tekintetében teljesen függetlenné tétessék a legjobb előirányzat mellett is felmerülhető rendkívüli kiadásoktól, az uti- és hivatali átalány elégtelen voltától, csak az egyénekenkénti uti-átalány behozatala által lehetne segíteni, amelynek fejében a szaktisztviselők évenként meghatározott időtartamu kiszállásokra köteleztetnének.

Azt, hogy a fizetés egy bizonyos hányadában megállapítandó személyi átalány mindenkire egyforma terheket rójon, arányban legyen a megtett uttal, a

FELTEN ÉS GUILLEAUME

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár részvénytársaság

BUDAPEST, I., Budafoki-ut 13533. hrsz. TELEFON: 60-11, 60-12, 60-13, 60-14.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek. Elektrolitikus vörösréz huzalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

kerületeknek több részre való beosztása és minden egyes résznek évenként más és más szaktisztviselő által való bejárása útján lehetne elérni.

A szaktanácskozmány ez idő szerint a rendszer megváltoztatását nem tartja szükségesnek, azonban az utáttalány felemelése a fokozottabb bányarendészeti tevékenység szempontjából elkerülhetetlen.

(Folyt. köv.)

HAZAI HIREK.

Előfizetési felhívás.

Felkérjük azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése december hó végével lejárt, hogy b. előfizetésüket meghosszabbítani sziveskedjenek, nehogy a lap további szétküldésében fennakadás történjék.

Kinevezés. Ófelsége december 21-én kelt legfelső elhatározásával *Probstner* Alfréd miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott főbányatanácsost az V. fizetési osztályba miniszteri tanácsossá nevezte ki.

Nyugdíjazás. Ófelsége a személye körüli magyar minisztere előterjesztésére *Mály* Sándor pénzügyminiszteri tanácsosnak saját kérelmére történt nyugalomba helyezése alkalmából sok évi hű, buzgó és sikeres szolgálata elismerésül a Szent István-rend kiskeresztjét díjmentesen adományozta.

Áthelyezés. A m. kir. pénzügyminiszter *Patsch* Ferenc veresvizi bányagyakornokot Verespatakra helyezte át.

Halálozás. *Paul* I. Antal m. kir. bányamérnök december hó 13-án életének 35 ik és szolgálatának 12 ik évében Verespatakon elhunyt.

Ejegyzés. *Makovinsky* Péter hodrusbányai m. kir. bányabivatali bányafelügyelő december hó 26-án eljegyezte *Istvánik* Mihály felsőrónai rendőrörmester leányát, Irénkét.

Dr. Böckh Hugó meghívása. A budapesti kir. magyar tudományegyetemen üresedésben levő ásványtani tanszékre az egyetem tanácsa dr. *Böckh* Hugó m. kir. főbányatanácsost, a selmecbányai bányászati és erdészeti főiskola nagyevű tanárát fogja meghívni.

Elszámolás. A selmecbányai főiskola Mensa Academica Egyesület elnöksége őszinte és hálás köszönetének kifejezésével ujabban a következő adományokat nyugtázza: *Joerges* Agost 40 kor., 1913. évi államsegély III. és IV. részlete 2000 kor., *Selmec- és Bélabánya* szab. kir. bányavárosok 1913. évi adományának II. részlete 100 kor.

KRAYER FÉLE ROZSDAVÉDŐ HIDFESTÉK.

KRAYER E. és TÁRSA
CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLITÓK
FESTÉK-KENCE-LAKK-GYÁR
BUDAPEST (KRAYER FÉLE UDVAR)
VI., Váci-ut 31.

(1064)23

A földgáz. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank égisze alatt *Weiss* Fülöp elnöklésével mult hétfőn alakult meg a földgáz kihasználására a Tordai Cementgyár részvénytársaság 4^{1/2} millió korona alaptőkével. Az igazgatóság tagjaivá *Weiss* Fülöp (elnök), *Schiffer* Miksa (alelnök), dr. *Hegedüs* Loránt, ifj. *Chorin* Ferenc, *Zeyk* Károly, *Mayer* Ödön, dr. *Hervey* Dezső, *Nemes* Jenő, *Grünwald* Mór, *Tolnai* Arnold és *Herzfeld* Alfréd, az osztrák Boden-Credit-Anstalt igazgatója, választották meg. A felügyelő bizottság tagjai: *Lendvay* Emil, *Felszeghy* Ferenc, *Pap* Lőrinc és *Magyar* Gyula. Az új részvénytársaság létrehozása folytatását képezi a Kereskedelmi bank ama földgáz-akciójának, amelyet tavaly az *Első Erdélyi Földgáz-vezeték* rt. alapításával kezdeményezett és a most alapított Tordai Cementgyár rt. a már elkészült sármas-tordai földgáz vezetékbe fog bekapcsolatni. A gyár nagyobb méretekben van tervezve és egyelőre mintegy háromszáz munkásnak fog kenyert adni. Az új társaság nagy reménységgel kezdheti meg üzemét, mert nincs cementgyár, amely oly kedvező föltételekkel produkálna mint a tordai. A földgáz a legtökéletesebben égeti ki az anyagot; a cementtartalmu földterületet természetesen jóelőre lefoglalták Torda környékén.

Az izaszacsali petroleumfurások. Az izaszacsali furási munkálatok megszakítás nélkül folynak. A 4. számú lyukat 1070 méterre hajtották le egy hat hüvelyes csővel, amelyet 1100 méterig remélnék levinni. A 6. ik számú furás 519 méter mély és 12 hüvelyes csővel van ollátva. A 8. ik számú furás, amelyet nomrég kezdtek meg, most 119 méter mély. *Dragoméralfván*, ahol szintén produktív olajterületet remélnék találni, már kikerestek két területet és megkezdték a furásokat. Két szonda már 40—40 méterre haladt és azt hiszik, hogy az első szonda 650—1000 m., a második 350—400 méter között fog produktív olajtartóra bukkanni.

Fényesi kőszénbánya részvénytársaság cím alatt *Belgiumban* részvénytársaság alakult a fényesi szénterületek kiaknázására. A vállalat elnöke *Kümpfián* Gusztáv vagyonszűrségi erdőmester.

A területek átírását eddig nem lehetett foganatosítani, mert a részvénytársaság a bányabjektumokat még nem fizette ki. Ugyanazon oknál fogva a társaság működését sem kezdhette meg, hanem csak a megalakulás stádiumáig jutott. A működés megkezdése, az objektumok átírása és a cégjegyzés csak 1914. év március hó folyamán várható.

A Zagorai kőszénbánya r.-t. (Zágráb) cég alatt 100.000 korona alaptőkével új vállalat alakult Zágrábban, amely a december 15-én tartott árverésen 421.066 koronáért megvette a Zagorai kőszénbányatársulat összes bányáit és felszerelését. Az igazgatóság tagjai: dr. *Brüll* Dániel elnök (Budapest), *Chrambach* Frigyes mérnök és dr. *Jakobi* István. A felügyelő-bizottság tagjai: *Szofka* Viktor, *Büchler* Zsigmond és *Chrambach* József banktisztviselő.

A Deutsch Bertalan Chamotte- és Agyagárugyár-Részvénytársaság részvénytöbbségét a volt tulajdonostól, *Deutsch* Bertalantól megszerezte a Központi Kereskedelmi és Iparbank. Az intézet most a gyárnál rendkívüli közgyűlést hívott egybe, melyen a vállalat alaptőkéjét 550.000 koronáról 200.000 koronával 750.000 koronára fölemelik. A társaság igazgatóságába a közgyűlésen a Központi Kereskedelmi és Iparbank delegáltjait választják be.

A denaturált iparsó ára. A pénzügyminiszter a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság, mint a magyar sójövédék vezérigazgatósága által 3 százalék szódával denaturált iparsóra az 1914. évre az 1913. évi árszabást tartja érvényben. E szerint az 1914. évben a tiszta iparsó ára száz mázsán aluli mennyiségnél 2 korona 57 fillér, a tisztátalané 2 korona 17 fillér; száz métermázsa vagy azon felüli mennyiségnél a tiszta iparsó ára 2 korona 20 fillér, a tisztátalané 1 korona 80 fillér lesz métermázsaankint. Ezek az árak a szigetkamrai és marosujvári denaturáló telepeken fizetendők. Szigetkamrán ezeken az árakon felül métermázsaankint még 13 fillér fizetendő a sónak a bányahelyekről a denaturáló telepre történt szállítása címén.

A Gránit Asbest Palamüvek miskolci vállalat, amelyről az ősz elején az a hír terjedt el, hogy üzemét redukálta, kedvező eredménnyel zárja üzletét. A gyár üzeme egész éven át foglalkoztatva volt és 1913. évi gyártmányait is teljesen elhelyezte. A vállalat nemcsak a vidéken, hanem a fővárosban is sikerrel vette fel a versenyt a hasonló gyártmányokkal s ügyfeleinek kényelmére a fővárosban irodát létesített.

Az egyesült pécsi fém- és rézá ugyár r.-t. az Ullmann-féle bankbukás által súlyosan van érintve, mivel a bank főérdekeltje volt a 400 munkással dolgozó, a hadfelszerelések gyártásával is foglalkozó nagyrahivatott gyártelepnek, amelynek csak legutóbb is nagy szállítási volt az épülő magyar Dreadnought részére. A legutóbb megtartott rendkívüli közgyűlés addig is, amíg elkészül a gyártelep státusa és tisztul az Ullmann-cég helyzete is, fülhatalmazta a kiegészített igazgatóságot, hogy a megrendeléseket változatlanul effektiválják és az üzemet tartsák fenn. Alapos a remény, hogy hamarosan sikerül olyan érdeklőséggel megállapodást létesíteni, mely a gyár reális értékét megfizetve, azt egészséges alapon fogja tovább vezetni. A rézáru gyár üzemében egyelőre semmiféle változás nem áll be.

Épül az ágyugyár. A Magyar Ágyugyár Részvénytársaság az üzemét csak 1915. elején fogja győri telepén megkezdeni. A gyártelepen 30 épület lesz, melyekben egyelőre 400 munkás fog alkalmazást találni. A gyártelepen 12.600 négyszögölnyi területen öntőtelep lesz, ahol a Dreadnoughtok számára fogják az ágyutornyokat készíteni. Az ágyugyár igazgatósága egyelőre Pilsenben, a Skoda gyárban intézi az ügyeket. A Magyar Ágyugyár Részvénytársaság ügyeit jelenleg

három adminisztrációs osztály intézi: a központi igazgatás élén Lauer vezérigazgató áll, a titkári osztályt dr. Fabich főtitkár vezeti, míg az építészeti osztály ügyeit Schiel építész vezeti, aki az ágyugyár építkezéseinek terveit készítette.

Elhanyagolt bányák. A zalatnai bányakapitányság már régebben felhívta a Zapodea Szt. I-tván bányatársulatot, hogy a Nagyompoly község határában fekvő Szt. Erzsébet védnevű bányatelkén az üzemet indítsa meg. Miután a vállalat az üzemet meg nem indította, a bányakapitányság 10 korona elsőfoku bírsággal sújtja, további üzemelhanyagolás esetén a jogositványokat elvonja.

Ugyancsak 10 korona elsőfoku bírsággal sújtotta a zalatnai bányakapitányság a Rea Szilvia bányatársulatot, amelynek Nagyompoly község határában van elhanyagolt bányatelke.

A Kárpát tanulmányozási bruxellesi részvénytársaságnak Marosborgó község határában ásványkénre adományozott Leonie és Ludmilla védnevű bányatelkei voltak. A vállalat már korábban egy évi szünetelési engedélyt kapott, aminek letelte után a részvénytársaság meghatalmazottja, P. de Meerlose brüsszeli lakos bejelentette a vállalat feloszlását. Ezek után a zalatnai bányakapitányság elvonja a jogositványokat.

Altnéder Ferenc előadása. E hó vége felé érdekes előadást fog tartani Altnéder Ferenc kir. főmérnök a Bányászati és Kohászati Egyesület budapesti osztályában. Altnéder, aki egyike a legkiválóbb modern fémkohómérnökeinknek, a hazai fémkohászat néhány fémkohászati problémájáról fog előadást tartani, amely elé nagy érdeklődéssel tekint a szakközönség.

DEUTSCHER BERICHT. INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Deutschlands Aussenhandel in Eisen im November.

Während die letzten Monate ein beständiges Steigen der Ausfuhr in Eisen und Eisenfabrikaten gebracht hatten, ist im November zum ersten Male ein Nachlassen des Exportes zu verzeichnen. Die Zahlen bleiben nicht nur hinter denen des Oktober 1913, sondern auch hinter denen des November 1912 erwähnenswert zurück.

**LAUFER
GÉPGYÁR**

*Budapest VII.
Palotai-ut 1511.
Telefon. 75-40.*

*Hőtelpályák.
Kisvasutak.
Bányakocsik.*

In den einzelnen Monaten zeigt der Eisengesamt-Export und Import der Menge nach folgendes Bild (in Tonnen)

	Ausfuhr		Einfuhr	
	1912	1913	1912	1913
Januar	463.154	499.913	54.157	54.248
Februar	479.694	501.754	48.700	52.591
März	469.040	602.928	60.904	44.909
April	497.991	567.149	49.836	57.397
Mai	486.647	550.617	55.188	53.712
Juni	515.058	546.869	57.870	52.694
Juli	497.690	540.643	60.576	59.587
August	466.140	488.434	59.403	49.986
September	502.551	509.715	52.669	47.490
Oktober	531.152	588.811	58.041	48.285
November	530.434	522.059	55.163	52.609
Dezember	567.607		61.580	

In den ersten 11 Monaten betrug die Ausfuhr 5,918.565 t gegen 5,454.340 t im Vorjahre. Der Ausfuhrüberschuss stellt sich per November auf 469.450 t gegen 540.526 t im Oktober 1913 und gegen 475.271 t im November 1912.

Der Gesamtexport an Eisen und Eisenfabrikaten stellte sich dem Werte nach (in Mill. M)

	1912	1913		1912	1913
Januar	81.8	103.0	Juli	97.3	113.3
Februar	94.9	105.2	August	95.7	101.5
März	100.2	126.5	September	98.4	106.3
April	93.3	113.2	Oktober	99.7	122.9
Mai	91.5	109.8	November	106.2	103.6
Juni	98.8	116.7	Dezember	114.7	

In den ersten elf Monaten 1913 gingen demnach für 1222 Mill. M Eisen- und Eisenfabrikate ins Ausland gegen 1059 Mill. M im gleichen Zeitraum des Vorjahres.

Im einzelnen gewährt die Ausfuhr von Eisen und den wichtigsten Eisenfabrikaten im November und in den ersten zehn Monaten 1913, verglichen mit dem Vorjahre, folgendes Bild (in Tonnen):

	Nov. 1913	Nov. 1912	Jan.-Nov. 1913	Jan.-Nov. 1912
Eisen insgesamt	522.059	530.433	5,918.565	5,454.340
davon				
Roheisen	54.817	80.483	730.968	930.008
Rohluppen, Rohschienen	66.455	57.128	636.809	613.803
Träger	28.992	38.991	421.459	449.254
Formeisen	99.576	75.466	1,056.413	763.612
Blech (5 mm. und mehr)	36.250	29.792	411.894	271.203
Draht (gewalzt)	15.021	19.880	169.175	186.880
" (gezogen)	6.438	8.499	81.839	70.657
Röhren	17.466	18.073	183.428	146.963
Eisenbahnschienen	38.604	42.569	457.011	475.103
Eisenbahnschwellen	6.907	21.298	88.916	120.532
Drahtgeflechte	739	1.278	11.478	14.618
Drahtstifte	5.277	5.371	59.772	49.561
Schrott	14.401	18.368	174.853	142.327

Danach ist die Ausfuhr von Roheisen weiter wesentlich zurückgegangen. Aber auch bei einzelnen Fertigfabrikaten, so bei Trägern, Draht, Röhren, Schienen, Schwellen, ist ein Minus gegenüber dem November 1912 zu konstatieren. Gestiegen ist der Export in Rohluppen, Formeisen und Blechen.

Argentinische Erdölgewinnung. Die im Jahre 1907 entdeckten grossen Erdöllager im südargentinischen Territorium Santa Cruz in der Nähe des Atlantischen Ozeans bei Comodoro Rivadavia wurden von der Regierung mit der Beschlag gelegt, damit sie nicht einem Trust Gelegenheit gäben, sich das Bedürfnis des Landes nach Heiz- und Leuchtmaterial tributpflichtig zu machen. Die Erzeugung bleibt derzeit hinter den Bedürfnissen des argentinischen Verbrauches noch weit zurück, da sie nicht mehr als 8000 hl wöchentlich beträgt. Doch hofft man, in der Nähe von Comodoro Rivadavia und auch in der nordargentinischen Provinz Salta (an der Grenze gegen Weibolivien zu) Erdöl gewinnen zu können.

MODERN SZÁLLÍTÓGÉPEK

**GUNST-ÉS
G. SZÉKELY**
SCHWEIGER-GYULA
MÉRNOKI-IRODA
BUDAPEST-V. BATHORY-U. 9. SZ.

VONTATÓMŰVEK-KÖTÉLPÁLYÁK BANYABERENDEZÉSEK

Spezialität:

**Gabel-Schaukel-Spaten-
Rechen-Hammer-Stiele**
sowie alle Stielarten
liefert billigt
**Holz-Industrie
Ludwig Müller**
Neustadt a. Hardt
(Rheinpfalz)